

V torek, četrtak in soboto  
izhaja in velja v Mari-  
boru brez pošiljanja na  
dom za vse leto 8 gl. — k,  
za pol leta . . . 4 „ — „  
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:  
Za vse leto 10 gl. — k,  
za pol leta . . . 5 „ — „  
za četrt leta 2 „ — „

Vrednisto in opravištvu  
je v gospodskih ulicah  
(Herrengasse) št. 117.

# SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:  
Za navadno dvestopna  
vrsto se plačuje  
6 kr., če se natisne tkrat.  
5 kr., če se tiska 3krat.  
4 kr., če se tiska 3krat-  
veče pismenke se placu-  
jejo po prostoru.  
Za vsak tisek je plačat-  
kolek (štampelj) za 30 k.  
Rokopisi se ne vračajo,  
dopisi naj ne blagovoljno  
frankujejo.

Št. 102.

V Mariboru 28. novembra 1868.

Tečaj I.

## Še ena beseda k slov. politiki.

„Novice“ si dajo iz Dunaja pisati, kako se praragrafu 19. nos viha. Dopis se glasi:

„Ze precej dolgo se učiteljske službe za srednje slovenske šole razpisujejo s pogojem, da morajo prosilci dokazati znanje slovenskega jezika ali ktereга njemu sorodnega narečja. Čudna se nam je Slovincem zdela predzrnost, da služeb na Slovenskem, zlasti kar imamo 19. §., prosijo tudi taki, ki nimajo niti duha niti sluha slovanskega. Odkar sem pa slišal, kakovi predlogi iz teh dežel prihajajo na Dunaj, kar nič več se ne čudim in tudi prosilec ne zamerim, kajti kruhek je vendar-le dober, če je tudi slovenski! Bila je nedavno z omenjenim pogojem razpisana služba na Slovenskem; izmed prošnikov je bil prvi predlagan trd Nemec, med razlogi zanj je bil menda eden kaj čuden. Razpis zahteva sicer znanje slovenskega jezika, a ker je v tukajšnji učilnici (tako se je reklo) učni jezik nemški, zato nima ta pogoj nobenega pomena“.

In „Novice“ hladnokrvno pristavljajo flegmatičen vzdih: „O ubogi 19. §. kako čudno se ravna s teboj“, — in vse je opravljeno.

Za bogá! — s težkim srcem nasprotujemo v političnih vprašanjih v svojem lastnem taboru. Sloga, sloga! se kliče in sloga je res lepa stvar. Ali tudi sloga je v slučajih morivna, kjer se njej za ljubo tirja, naj molčimo v dogodjajih in v rananjih, ktero se nam, in kakor smo preverjeni ogromni večini naše narodne inteligencije skozi in skozi kvarno vidi. Znamo, da imamo sovražnika, kteremu nasproti bi morali vse svoje sile zediniti. Ali kako nam je to uspešno mogoče, ako vidimo, da se naši na eni strani z nasprotnikom bratijo, ktereга na drugi spodbijajo, da podpirajo stranko, ktera nam ni nikdar prijazna.

Ko so se naši državni poslanci na Dunaj prišedši hipoma zasuknili od Čehov proč in se vrgli v naročaj zdanje sisteme, bilo je optimistično mislečih mož med nami, ki so menili, da so Slovincem morda za precej obljubljenе vse pravične tirjatve. Pametnejši tega niso pričakovali in da se niso motili — glej zgoraj ponatisnjeni dopis, ki živo priča, kako so nam Slovincem pravični tisti, ktere po naših zastopnikih podpiramo.

Mnogočestiti g. poslanec S. je glasoval za ustavo, nedavno se mu je za dobro zdelo v državni zbornici v novič zatrditi, da ljubi to ustavo, ne kakoršna bi morala biti, da je Slovanom prav, temuč kratko: za ustavo, tedaj za tako, kakoršna je. On je bil, ki nam je kot rešenje kazal mnogoimenovani paragraf. Meseci in meseci so pretekli, tega rešenja ni — glej zgoraj ponatisnjeni dopis!

Nikakor nam ni neznano, kaj so „Novice“ slovenskemu narodu. Ni dober domoljub, kdor jim ne bi priznal vzvišenega mesta med tiste slave vredne faktorje, ki so pripomogli, da je slovenstvo tu, kjer zdaj stoji. Ali živo smo preverjeni, da „N.“, ako same preudarjajo, z nami vred čutijo, da je voz slovenske politike od tistega časa, kar so se ločili naši zastopniki od Čehov; kar še toliko poguma niso dali videti, kakor zarad svoje historične Poljske in nje se tičočih sanjarij vedno oportunitatni Poljaki, — da je od

tedaj voz naše politike zavožen v stranske ulice, iz kterih čakamo, da bi ga kdo drugi izvelkel.

„O ubogi 19. §. kako čudno se ravna s teboj!“ S tem vzdihujejo nad tisto sistemo, ktero naši zastopniki podpirajo, in kteremu podpiranju drage „Nov.“ s svojim molčanjem pritrjujejo. — Roko na srce in pošten odgovor! Vzemimo slučaj: da bi bili mi zagovarjali rajhratovsko politiko in prestop v dualističen tabor. — naši prijatelji in sorojaki ljubljanski gospodje pa bi bili zoper, kakor smo mi zdaj. In ko bi mi vzdihnili tako: „o ubogi paragraf“, — ali nam ne bi oči z vso pravico odgovorili: „kakor ste postiljali, tako ležimo, kakor je setev, taka žetev“. — In da je imel, in ima vsak Slovenec nasprotovati taki politiki, pripoznati je, ker moramo vsi slabo ležati. „Pogoj znanja slovenskega jezika nima nobenega pomena“. To je kar smo dosegli. In dosegli smo še, da nas od vlade, za ktero po poslancih glasujemo, podpirani in zanjo glasujoči časopisni organi grde v vsaki priliki in nepriliki. Dosegli smo dalje, da se nas in naših vprašanj nihče ne spominja, da si se povsod spoznava, da se bode treba pobogati s Čehi, s Poljaki itd. (vide v zadnjem našem listu ponatisnen glas „Pozorjev“), da se v okrožnici g. Beusta 22. oktobra 1868 zastonj iščemo med onimi strankami avstrijsko-ogerske države, ktere si smejo še kaj več obetati, nego se jim je do zdaj dalo! Čemu bi tudi nas kdo štel med tiste, kterim je še kaj dati, saj smo po svojih poslancih voljni! Ustavi smo zvesti, in glasujemo za 800.000 vojakov, da ne bi „hrup zagnali tako imenovani nemški liberalni časniki“, kakor „Nov.“ zagovarjajo to glasovanje, da si ravno dobro same pravijo: „Kdo jih bo redil? Država je polna dolga in davki so že tako veliki, da vse hrepeni le po tem, da hi se znižali“. Tedaj zarad nemških časnikov so glasovali tako! Zdaj vemo, da je g. Lenček boljši politikar, ko vsi drugi skupaj, ker je glasoval zoper. „Nov.“ pa bi vprašali, če res svoji nedolžni argumentaciji verujejo, ali so brale kako je Slovence stara vladna „Presse“ ravno za ono glasovanje z zaničljivim zasmehovanjem plačala? Kako je njena mlajša tovarišica lepo govorila o „sich einstellen interessanter nationalitäten bei einem knochengerichte“?

Taki so vspehi slovenske politike, t. j. državnih poslancev politike. „N.“ to vidijo in gotovo z nami, z vsemi Slovenci vred obžalujejo. Ali namestu da bi možato stopile in rekle, po tej poti ne dosežemo nič, to je kriva pot, vrnimo se k prijateljem, k Slovanom: udarjajo po sedlu, osla pa se ne dotaknejo. Pečene jerebice ne lete same v usta, treba jih pridobiti.

Po vsem časopisji se bere, da v viših krogih spoznanje prodira, da tako kakor je do zdaj, ne more ostati, da se je s Čehi treba pobogati, s federalističnimi elementi računati. Starega poštenjaka od l. 1848 dr. Fischhofa iščejo v njegovi tihi učenjaški izbi, da bi pomogel stanje zboljšati in spravo narediti. In če tudi ni vse resnično, kar se piše (česar tudi ne mislimo), vendar ne bo nihče mogel tajiti, da je to važno znamenje, da je splošno spoznanje in da mora po tem spoznanji gotovo priti izvršitev. Videti je, da bode prej ali pozneje častitljiva Avstrija sklicala delavce svojega vinograda in jim odšela kar jim gre, da bode čist račun. Nas med te vinograjске delavce ne štejejo, nas ne mislijo klicati. In če se potem oglasimo in iščemo zaveznika, ki bi nam pomagal tirjati, lahko

## Listek.

### Seja jugoslovanske akademije znanostih in umetnostih.

Denes so novine oglasile, da bo jutri seja jugoslovanske akademije, v kateri bo „pravi član“ J. bral razpravo o tem in tem predmetu. To oznanilo prebravši zavozljam si ogel na robu prav kakor star pedant, češ ka ne bi sejo pozabil.

Jugoslovanska akademija ima vsakih štirinajst dni po eno sejo, pa tudi to ne redno; redno le po zimi. Po leti je malokdaj in le izjemno kaka seja. Obdržavajo se v dvorani tako imenovanega narodnega doma, zgrade, ki je bila svoje dni ženski samostan, in ki je zdaj lastnina jugoslovanske akademije. Narodni dom stoji gotovo na najvišem mestu gornjega grada Zagreba. Zidan je v okornem, oglatem in trdem doričnem slogu, in gleda s svojim pročeljem proti vzhodu. Da bi mu na streho postavili kakšno „Ateno promahos“, pa bi bile Atenske propileje gotove. Razgled iz njega je proti vzhodu, posebno kedar solnce na zapad toni, idilično blagega značaja. Velik del ravnega Posavja se vidi. Iz temno-zelenih dobrav se tu pa tam sveti beli stolp kakšne cerkvice, ki moli z dobrave kakor labodov vrat. Čisto tam odzadaj pa se nebo na megleno Lonjsko polje poveza.

Seje ali sednice jugoslovanske akademije so zmerom ob petih ali šestih popoldne, tedaj ob zimskem času zmerom o ugodnem času. Že pol ure pred določenim časom sem stopal gori in doli po severni promenadi, ki je tik narodnega doma, in ko je iz črnega stolpa prestolne cerkve svetega kralja Štefana ura v počasnih in krepkih udarcih začela pol šesto biti, obrnem se okoli ogla. V dvorani sem našel malo zbranega občinstva. Sploh se mora reči, da se seje naše akademije slabo obiskujejo. Temu je nekoliko kriva mlačnost občinstva, nekoliko pa akademija sama. Naše občinstvo se dandenes raje s politiklo ukvarja, nego da bi hodilo poslušat suhoparne znanstvene razprave; akademija pa seje na tak način oznanja, da tudi tista vrsta

občinstva, ki se za nje zanima, velikokrat za nje ne vé. To rečem iz lastne skušnje, kajti večkrat sem že oznanilo v novinah razglašeno pregledal, in in tako že marsiktero sejo zamudil, kar mi je jako žal. In to se je tudi že marsikteremu drugemu pripetilo. Da bi pa človek vsak dan zaradi sejnega oznanila cele novine od konca do kraja prebiral, to se ne more z lepa zahtevati. Naj bolj obiskane so seje, v kterih se filologične in historične razprave beró. Včas pride tudi lep venec gospej in gospodičin poslušat. Največ sem jih videl lani, ko je Hatala ob priliki svojega potovanja v Dalmacijo bral.

Vstop v seje je vsakteremu dovoljen. Noben portir ne stoji pri vratih, ki bi vstopnice pobiral, in vstop dovoljeval ali zabranjeval. In ta velja Dvorana je precej prostorna. Njen ures, ki je bil pred dvajsetimi loti nov, je res že precej odrnjen in sprva žive barve so obledele, ali na večer pri belem dnevu se jej dosta očitó vidijo gube in brazde po licu, pri sveči je pa še zmerom cvetoča prikazen. V fokusu dvorane stoji rudeče prevlečen naslonjač za predsednika. Pred njim je miza, pokrita z obligatno zelenim suknom. Na mizi je nekaj čistega papirja in zraven svinčenka. Pa še nekaj je na mizi, česar ne manjka na nobeni predsedniški mizi, namreč zvonec, ta krotitelj strasti in miritelj vzburkanega reda. Zvoneček predsednika jugoslovanske akademije se do zdaj še ni za drugo rabil, nego da daje znamenje, ka se seja pričinja. Ta zvoneček je bil do zdaj prav krotka stvar, pa ne vem kakošna bi pela, ko bi ga kdo dražiti začel. Sveti se v vseh prizmatičnih barvah, kakor bi ga bila sama božja mavrica semkaj posadila. Za vse neprevidne slučaje mora vendar-le hiti kot čuvaj reda in spodobnosti. Na obočjih straneh predsednikovega prestola stoji amfiteatralno dvanajst stolov, šest na vsaki strani, za akademikarje. Ti stoli so prav staromodnega sloga. Naslonila imajo tako visoka, da od vzdah ni moči razločiti, ali sedi kdo na njih ali ne. Poklonile so jih bile narodne Karlovčanke akademiji leta ko 1864 so bili v tukajšnji izložbi razstavljeni. Na sedežih in na

nas bo zaveznik, ki bi edini bil z nami, prav po pravici vprašal: „kje si pa do zdaj bil? Ali nisi ti tisti, ki si mi bil hrbet obrnil in z mojimi nasprotniki vlekel“. Upamo, da poslednje ne bo tako; da bi pa lahko bilo — in to je že nesreča in najslabše znamenje — tega je kriva dozdanja politika, ne slov. naroda, temuč onih, ki imajo besedo.

Mi s tem, kar smo tu izgovarjali, ne preklíčemo kakor č. bralec razvidi, ničesar, temuč trdimo, kar smo od začetka izdajanja tega lista trdili, in veseli nas, da to z nami vred trdijo djanskekušnje, — glej zgoraj ponatisneni dopis. Tla pa, na ktera so zidali slovenski gospodje, ki so bili in so menda še nam nasprotni misli, omagujejo, in oni sami izgubljajo zaupanje „da bi bilo iz te moke kedaj kaj kruha“, ne samo pogače ne, temuč še črnega opresnjaka ne. Ni sramotno povrtniti se na stezo, od ktere se je zagrešilo v stran. In kedar bomo vsi na eni pravi stezi, bomo skupno opominjali se in tudi držali: slogo in trikrat slogo!

## Dopisi.

**Iz Ljubljane**, 25. novembra. J. R. [Izv. dop.] Splošno nevoljo je storila in obudila nam po uradnemu listu „Laib. Ztg.“ naznanjena novica, da se je v tukajšnji novi jetnišnici na gradu zdravnikova služba podelila slavnemu g. dr. E. Eisl-nu, možu, kteremu je slovenski jezik kineška vas; in to tem bolj, ker je službeni razpis tirjal znanje slov. jezika kakor glavni pogoj.

Čudno se nam je zopet liberalna svetilnica razsvetlila v tej zadevi, ker je tudi mnogo domačih gosp. zdravnikov za omenjeno službo prosilo, kteri bi popolnoma bili kós svojemu poslu, in kteri smejo v resnici trjati, da bi se jim v domači deželi ne zapirala povsodi vrata, skoz ktera bi prišli do potrebnega zaslužka. Kako malo je sposoben dr. Eisl za sprejeto službo, se je pokazalo že prve dni njegovega nastopa, ko je moral učeni dr. Eisl s pomočjo tolmača dogovarjati se z jetniki. A kakor malo je sposoben, tako malo je on potreben, ker ima hvala Bogu lastnega premoženja dovolj. Pa taka je že pri nas navada: pitajo nas z obljubami, s principom, z ravnopravno teorijo, kedar pa hočemo kruha, kterega bi vgrizniti mogli, odreže se večidel tujcu tolik kos, da za domačina k večjemu še kaka drobtina ostane, in vesel naj bo, če ga drobtina doleti. V bolnišnici je ravno taka, tujci so primarji, domačini pa vratarji, tako n. pr. je skrbni dr. Keesbacher proti zdravniku Rogel-nu, kterega je hotel prvi še celo iz službe odriniti, češ, da bi si dežela s tem 300 gl. prihranila. Glejte to je varčnost, kedar jo je treba kazati proti domačinom. Zakaj pa niso bili tisti primarji zadovoljni s svojo poprejšnjo plačo, zaradi ktere so se pritožili, tako da jim je naš dež. zbor njih dobra plačila še pomnožil. Preverjeni smo, da to bi bilo na korist dež. zakladu, ne pa, da se hoče domačinu Rogel-nu služba vzeti, ktero že od leta 1825 opravlja z vso marljivostjo. Da g. Rogel **narodno** voli, to je menda njegova krivica; za narodnega volilca bi menda radi puščali ljubljanskim volilecem, in recepti za deželno kaso so le prazne kvante!

**Od Drave** 24. novembra. [Izv. dop.] (Predlog slovenskim rodoljubom zaradi slovenščine pri uradnikih.) Kolikor vem in se spominjam, glasil se je en del resolucije Žavskega tabora zastran uradnikov popolniviš resolucijo ljutomersko, da bi se imela sestaviti komisija iz sredine naših slovenskih izvedencev, ktera bi pri uradnikih nadzirala izpite iz slovenščine. Znano je, da je pokojni Kvas dajal možem, kteri niso znali niti besedice slovenske pravilno pisati, taka spričala, da bi bil človek mislil, da ima same Hatale in Miklosiče pred seboj. S takimi skovanimi spričali se je delala neprizanesljiva zloporaba na kvar slovenskemu narodu. Po Kvasu umesena svedočba je zadostila, da je trd Nemec, ki je iz vsega burke bril, kar je po slovenščini dišalo, dobil sodniško službo med še trjimi Slovenci, da si so iz početka s prsti kakor gluhonemi kazali, kaj hočejo, predno so se razumeli. Da je vlada seznała o stanju znanja slovenščine pri svojih urad-

naslonilih so jim Karlovčanke živobarvene cvetlice umetno upletle, tako da naši akademikarji kakor nekdanj sibirski epikurejci na samih cvetlicah sedé. Na desni strani stoji miza za bralca. Da si more bralec po branji osušeni jezik spet odvoginiti, je na mizi kupica vode. Človek bi mislil, da je iz kastalije ali hipokrene zajeta, od koder so jo morebiti vile umetnice za porabo jugoslovanskim akademikarjem donesle, pa je le — o proza kako si neusmiljena! — destiliranca našega potoka, ki ima v vsaki kapljici 77 mrlzlic. Za občinstvo stoji v prvi vrsti, predsedniku in akademikarjem nasproti, gizdavo tapetirani stoli za gospe in za odličnjake, za temi pa cela legija drugih prosto iz trstike spletenih za literarno plebs, in na enem teh stolov se je ponamestila tudi moja malenkost.

Ko je bil oznanjeni čas dotekel, zacingla predsednik s zvončkom, akademikarji in občinstvo se ponamesté. vse postane tiho, in predsednik s kratkimi besedami oznani, kdo in o katerem predmetu bo bral. Akademikar, ki ima brati, se malo shrkne, ter začne brati. Branje trpi, povprek računano, po eno dobro uro. Včasih se med branjem čuje kakšen živio! Posebno rado občinstvo s tem odlikuje akademikarja Franjo Kurelca, ki je zavolj svoje originalnosti zelo popularen. Kedar on v kavani kihne, mu pol kavane „na zdravje!“ zakriči. Kar mi pa nobeden verjel ne bo, je to, da zvan akademijskega tajnika dr. Daničič-u. Kedar on svoje trdo-teoretične jezikoslovne preiskave bere, jih tako lepo razgovetno bere, da je prava milina ga poslušati. Drugi pa beró, eden kakor bi bob mlatil, drugi kakor da bi na prižnici stal, tretji enakomerno in enakoglasno kakor n. pr. slovenski šolarček nemški bere, od ktere ga ne ene besede ne ume! Jaz bi predlagal, naj bi vse razprave dr. Daničič bral.

S koncem meseca oktobra t. l. je iznašala gotova glavnica jugoslovanske akademije, ne računajoč sem vrednost nepremakljivega imetka,

nikih, posluževala se je in poslužuje se še drugih jako otročjih sredstev, tako da bi si jej moral človek na ves glas smijati, ako bi njej v resnici do tega stalo znati, v koliko so uradniki slovenščine zmožni ali ne. Poslala je namreč že 63. leta rubrike vsem uradnikom in poslala jih zopet zdaj, kakor je že v „Sl. Narodu“ omenjeno bilo, ktere imajo oni sami izpolniti in sami o sebi (!!) visoki vladi poročati, v koliko so slovenščine v besedi in v pismu zmožni! Naravno, da se vsak uradnik in uradniček, ki sicer noč in dan pri vsaki priliki, po slovenščini udriha, z bombastičnimi izrazi v teh rubrikah pohvali, kako je slovenščini v besedi in v pismu popoluoma kos! Poznam v svojem okraji takega uradnika s 500 gl. plače na leto, rojenega Nemca, kteri že 30 let med nami biva pa še zdaj niti besedice slovenske pisati niti brati ne zna, lomi jo, ali kako!! — da se človeku lasje ježijo. Ta mož v neki krčmi prečitavši v „Tagesposti“ resolucijo ljutom. in žavskega tabora, da se morajo vsi uradniki v pol leta slovenščine naučiti, ni mogel najti v prvem hipu svoje „svete“ jeze zadosti sposobnih izrazov, kako bi našo narodnost psoval, zasmehoval in preklinjal in to javno pred mnogobrojnimi občinstvom. Ta mož, poslušajte (!), je 1863. leta in zdaj spet pred enim mesecem v predložene mu rubrike zapisal: der slovenischen Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig!!! — Vprašam, kdo se pri vsem tem bolj vodi za nos; mi udje slovenskega naroda; ali visoka vlada? — Čul sem jaz tega moža na svoja ušesa psovati, videl sem na svoje oči izpolnjeno rubriko. Ali vlada ve, kako v tem obziru njeni lastni, najponižnejši organi ž njo delajo? Jako dvomim, da ne bi tega vedela. Pa se zgodi, da na enkrat interpelujemo vlado zdaj v državnem zboru, zdaj v tem, zdaj v drugem deželnem zboru zaradi uradnikov, — nehvaležen posel, kterega že od 61. l. brez prestanka ali tudi brez uspeha praktikujemo. Vlada se v svojim odgovoru, ako nam ravno kterega da, od početka naši predrznosti čudi, potem pravi, da le v obče mrmramo in brundamo, da svojih interpelacij na posamezne date ne osnivamo (kakor je Giskra Svetcu rekel) in nazadnje sklene: No, ker ste že ravno tako radovedni, naj povem, da so skoraj vsi uradniki, kar se jezika tiče, rojeni slovenski publicisti, k večim 2 ali 3 malo manj perpektno znajo! Mi na to debelo gledamo, čudimo se, z ramami zmajujemo, pravimo hm! hm! — in rezultat je, da vse pri starem ostane. — Dozdaj še ni izgleda, da vlada tako kmalu komisijo sestavi, kakor jo je žavski tabor zahteval, toraj je treba, da se mi sami zato pobrinemo in vlado v zadevi rubrik posnemamo, to da s tem razločkom, da jih enkrat mi sami mesto uradnikov izpolnimo in jih v „Sl. Narodu“ razglasimo. Moj predlog je toraj tale:

V vsakem kraji, kjer so uradniki, živi tudi gotovo naj manj vsaj en pošten rodoljub, kteri natanko ve, v koliko je ta ali ta uradnik našega jezika v besedi in v pismu zmožen; kteri uradnik dobro slovenski zna, razkričano je tako v celi okolici, ker to je žalibog še pri nas fenomen. — Izpolnil naj bi vsaki dotični rodoljub te rubrike: ime; krstno ime; čin (Rang) in kterega oddelka je (branche); slovenščine popoluoma v besedi in v pismu zmožen; — za silo zmožen; — jo lomi le za kmete; — čisto nič zmožen. — Poseben obzir bi morali imeti na politične, sodniške in davkarske uradnike. Pri sedanjih organizacijah se je posebno, kakor vlada veli, na to gledalo, da novo postavljeni uradniki vsem zahtevam temeljnih drž. zakonov odgovarjajo, tedaj naravno tudi 19. §. — Tako se bomo prepričali, kako temu obče znanemu državnemu zakonu zadostujejo. — Ako jih je 10 pri nas na Štajerskem, kteri so slovenščine popoluoma zmožni, mnogo je. Ako je le eden edini tak, imamo orožje v rokah, da rečemo vladi: Ako je bilo pri tem in tem edinem mogoče se slovenščine naučiti, ako se je ta in ta edini potrdil prostovoljno narodnim trjrtvam zadovoljiti, pitamo, zakaj bi drugi od žuljev in pota slovenskega naroda živeti morali imeli privilegijo naš jezik ignorirati ali celo zasmehovati in §. 19. državne postave zanemarjati?! — Imajo naši poslanci potem sestavljeno listo, s ktero vladi lahko pri vsaki priliki postrežejo. — Poslale naj bi se vsaj

271978 gl. 47¼ nov. Po pravilih se ima ena petina čistega letnega prihodka vsako leto vglavničiti, tako da akademija razpolaga samo s štirimi petinami, kar na leto v okrogli vsoti iznaša 10.000 gl. Svoj „rad“ je akademija v prvem letu svojega obstojetja v štirih precej obsežnih zvezkih na svetlo dala.

Kar se nas Slovencev tiče, ne moremo se od jugoslovanske akademije kakoršna je zdaj, nadejati druge koristi kakor one, ki se nam po vsakem drugem znanstvenem društvu sploh podaja. Držimo se torej krepko naše Matice! Da Matice! Pozorno smo tukaj v Zagrebu brali kritiko in kontrakritiko o njenem ustrojstvu.

Dajte dovolite tudi meni nekoliko besed o tem predmetu. Glavni moment, okoli kterega se je kritika o ustrojstvu naše matice sukala, je razmerje, v katerem stojata letni glavni zbor in pa odbor drug do drugega. Da je to razmerje, kakor zdaj faktično obstoji, v nekih v kritiki naštetih zadevah nejasno, in da je odbor na temelji te nejasnosti pravila sebi na korist tolmačil, to se ne da tajiti. Druge zadeve pa, o kterih pravila razmerje med glavnim zborom in odborom jasno določevajo, so le sekundarne vrednosti. In tako smo doživeli, da se je glavni letošnji zbor samo ad audiendum verbum odbora sklical. To ne gre. Odbor ni senat, ampak le zgolj odbor, ki ima poročati, ne pa naznanjati. Matičin odbor ni to, kar je zbor akademikarjev v Zagrebu. Matičin odbor ne reprezentuje Matice v svojem imenu, kakor bi rad, ampak v imé vseh matičerjev, v imé njih glavnega zbora. Odbor je zgolj mandatar, pooblastenec glavnega zbora in nič več. Če ima Matičin odbor res toliko moč, kolikoršno mu neki prisvajajo, potem se vpraša: zakaj se glavni zbor sklicuje, ali samo za parado, ali le na furež? Gotovo je, da se ima razmerje med odborom in glavnim zborom temeljito ustanoviti, in delokrog odbora strogo opredeliti, in to bo moral bodoči glavni zbor v resen pretes vzeti.

Pa še nekaj, kar se glavnice naše Matice tiče. Težnja, da se velika glavnica nabere, se mi kratko malo ne dopada. **Matična glavnica naj**

do novega leta vse izpolnjene rubrike vredništvu „Slov. Naroda“, da bi ono moglo v 1. listu 1869. leta znanje slovensčine pri vseh uradnikih na Štajerskem svojemu občinstvu prijaviti. — Ravno to naj bi veljalo za advokate in notarje, pozneje naj bi se tudi napravila v tem pomenu lista vseh gimnazijalnih in realnih učiteljev. — Tako bomo to malo znano škrinjno znanja in ignoransta na tanko razsvetili in kakor dobri, pošteni in marljivi trgovci ob novem letu bilanco napravili in jo javnosti predložili. — Priporočam to postopanje tudi kranjskim, koroškim in primorskim Slovincem. Prosim pa naše štajerske rodoljube, da bi ta moj predlog odziv našel, da bi imeli do novega leta listo dogotovljeno. \*)

**Iz Dunaja,** 26. nov. M. [Izv. dop.] Važne prikazni vidimo na političnem nebu; komaj je Beust rdečo knjigo delegacijama izročil in se je njen zadržaj po svetu naznanil, naglo so se oglasili oficijozni listi pruske vlade, ter tako ostro našega državnega kancelarja napadli, da imajo tukajšnji rejenci dispositionsfondovi komaj dosta časa ove strupene menj ali več opravilene napade odbijati. Zadnje dni pa imajo tudi naši žurnalistični težaki dovolj posla s Čehi, o katerih se je poslednji čas tako malo govorilo. „Pest. Loyd.“ je prvi donesel telegram iz Dunaja, v katerem se naznanja, da se vlada hoče s Čehi pobotati in da se bode pri tem težavnem poslu onega tira držala, ki ga je poslanec grof Dürkheim nasetoval. Omenjeni poslanec svetuje namreč v svojem govoru v državnem zboru, naj vlada može različnega političnega prepričanja, ki pa imajo pri svojih strankah dovolj zaupanja in upliva skliče in ti naj potem med saboj poboto napraviti skušajo, ktero ima vlada državnemu zboru predložiti. Vsi dunajski časniki trdijo, da ima vlada res namen to storiti in da je že več veljavnih mož nasprotnih političnih strank poprašala, ali bi imeli voljo se takega pogovora udeleževati ali ne. V ta razgovor bile bi vse nezadovoljne politične, narodne in klerikalne stranke poklicane, in že se čuje, da se bodo vdeleževali teh razgovorov od Čehov: Rieger in Sladkovsky, od Poljakov: Smolka in od klerikalcev: škof Kučer; Nemci bi imeli več reprezentantov.

Pri vsem tem ni besedice slišati od Slovencev, ravno kot bi jih na svetu ne bilo, ali pa da bi Bog vó kako mirno in srečno živeli. Ne morem si kaj, da tukaj nekoliko pogledam, kako se z nami ravna, kako so naši interesi zastopani. Od deželnih zborov se je posebno štirski odlikoval zaradi krepkega in pogumnega postopanja slovenskih poslancev, tu smo čuli izvrstne, s tehtnimi dokazi opravilene govore Vošnjaka in Hermana; brali smo energično interpelacijo na vlado — vse dovolj dokaza, da Slovenci vendar niso čisto tako z vsem zadovoljni, kakor nekteri mislijo. Pa poglejmo zdaj v državni zbor. Ali vidimo tukaj od slovenske strani kako opozicijo proti vladi? Kaj še! Politika naših poslancev nikakor ni več slovanska, odkar so zapustili federalizem in se v dualistični šator spustili, v katerem je za nje dobro živeti in si — prioritete severne železnice kupovati.

Delegacije zborujejo zdaj v Pešti in pri razgovoru za Beustov **dispositionsfond** ki znaša pol milijona, glasovali so samo Rehbauer, Greuter, Gross, Demel in Figuly proti, vsi drugi — tedaj tudi naša delegata Toman in Črne — za privoljenje. Kako to? Ali res ne previdita omenjena delegata, da s tem le vladi dajeta orožje v roke, s katerim nas potem pikati in bode? Ali jima je že takomalo mar za slovenski rod? — za volilce? ali sta se celo narodu izneverila? — Pa zadosti teh tužnih prikazov, upajmo, da Slovenija dobi značajneje zastopnike! če ne, gre vse pod zlo!

**London,** 21. novembra. [Izv. dop.] Kakor sem v zadnjem listu omenjal, mnogoštevilno je zmagala pri volitvah za novi parlament liberalna stranka. Pa sreča pride redko brez nesreče, in veselje poredkoma brez žalosti: tako tudi sedanjí uspeh Whigsev ni brez velike izgube, padel je eden naj-

\*) Mi prav živo priporočamo nasvet našega dopisnika, samo bi pristavili, naj bi one liste podpisali vsaj trije veljavni možje vsacega okraja. Vredn.

**bo zaveden in izobražen narod, ne pa gotovi denar.** Bolj ko bo narod zaveden, in bolj ko bo izobražen, več in obilneje obresti bo plačeval, kar se bo kazalo v zmerom bolj rastočem broji letnikov. Da se pa obudi zavednost in izobraženost, treba je knjige v narodu razširjati, ne pa denar v kaso kupičiti. Logično je, da od Matice za letna dva goldinarja zahtevamo še enkrat toliko knjig, kolikor jih za en goldinar od društva sv. Mohora dobivamo. Saj vendar Matica spisov draže ne plačuje, nego društvo sv. Mohora; da nam iz tega obzira ne bi mogla razmerno ravno toliko knjig na leto dajati, kolikor nam jih društvo sv. Mohora daje! Tisti trgovci, ki ima polno Werthajmerico denarja, ni ne bogat, še manje pa razumen; ampak tisti je pravi trgovec, ki ima polne skedne blaga, ki vsako leto ves svoj kapital v trgovini preobrne, in zanj pri tem preobrnenji obilen plod v obliki obresti žanje. In taka bi morala v materijalnem obziru tudi naša Matica biti; ves svoj kapital bi morala v literarno blago vložiti. Letniki gotovo ne plačujemo zato 2 gl., da ž njimi Maticin kapital veksamo, ampak zato, da nam Matica za nje knjig da. Matica ni društvo, da kapital dela, ampak je asocijacija, da knjige za dober kup izdaja. Samo tisti denar, ki ga ustanovniki vplačujejo, naj se v ime božje uglavniči, nikakor pa prineski letnikov. Da velikost gotove glavnice ne pospešuje izdavanja knjig, bodo ti-le brojevi naj bolje dokazali. Jugoslovanska akademija ima 273.000 gl. glavnice, pa izdaja na leto 2000 knjig, slovenska Matica ima 28000 gl. glavnice pa izdaja na leto 3000 knjig, društvo sv. Mohora pa ima samo 7500 gl. glavnice, pa izdaja na leto 70.000 knjig! Sploh pa so v Avstriji finančne zadeve take, da finančni minister more glavnici, če je tudi pod tremi ključnicami, z enim potezom glavo odsekati. —p.

V Zagrebu.

večih in najboljših vodij napredku in svobodi, John Stuart Mill. Pač ni liberalca v Angležki, ki bi te izgube ne obžaloval, pa gotovo se bode začudil tudi vsakdo izven Britanije, ki po spisih „največega miselca“ angležkega pozna, kako se je mogel tak mož pri volitvi v manjšini pustiti in zavreči. Tories se te zmage silno veselje, ker več jim velja, nego kopica drugih, pa upati je, da kakor si koli Mill ne bode dolgo izven parlamenta in da njegovo delovanje ne bode dolgo samo v samotni izbi, dasiravno se v takšnem hišnem in domačem miru pri svojem delovanju velik filosof naj bolj srečnega čuti. John Stuart Mill sicer v parlamentu nikoli ni odločen vodja ktere stranke, in tudi mnogokrat se s svojimi liberalci nikakor ne slaga, ampak hodi svoja pota, ker on pozna svojo vrednost; pa v obče se more reči, da Mill je pravi representant čistega liberalizma, kakoršnega še po najbolj v bodočnosti pričakovati imamo, in kakoršen bo nam v sedajnosti najbolj pristajal: liberalizem, kakoršnega veleva nepokvarjena narava, čisto čutenje srca človeškega, bistri um misleče glave, ter zahteve vsakršnega poštenega delovanja in poslovanja. John Stuart Mill je bil dozdaj poslanec enega najznamenitijih oddelov velikega Londona, namreč oddela Westminster-skega; pomisliti je, zakaj ga ta odkraj ni z veliko večino volil, posebno ker je v njem mnogo precej odličnih literarnih prebivalcev, pa čuditi se vendar ni: Tories so storili vse, kar jim je bilo mogoče ga spodbiti, k temu pa je Mill, da si menda najbistrijši mislec in izvedenec sedanje dobe, ni bil zveden dosti, se za prazno priljubljenost ljudsko poganjati, prevzišati je bil za takšno beračijo; poleg pa ga napuheno anglikansko duhovstvo kot presvobodno mislečega mrzi in malo misleča množica ne razume. Pa kaj nas to briga, če Mill v Parlamentu sedi ali ne, kaj nam Slovincem in „Slov. Nar.“ čitalcem za prepire Angležkih strank? — Res, da nas to ne more mnogo brigati, kdo v parlamentu Angležkem sedi, pa za mojo stran, kakor menda marsikteremu drugemu Slovincu, brigati se je vedno z John Stuart Mill-om. Jaz nikakor ne žalujem, da ta izvedni mož ne bode v parlamentu draga časa gubil, da se ne bode mu trebalo z neskončnimi prepiri parlamentnimi in takšnimi opravili za vsakdanjo in lokalno potrebo državno mučiti, mene srčno veseli, da bode Minervina sova (ta epitet ima Mill) v svoji učni izbi doma mirno sedela, tu jej je najboljše mesto; zakaj bi se dala vrbcem ključati? Ko bode Mill mirno na svojem domu, širil se bode njegov genij, bistri vir njegovega mišljenja bode mirno in tem bolj kipel in ukažejne napajal: pričakovati imamo, da se bode kmalu pridružil kateri drugi spis k slavnim delom v dolgo vrsto, kakor so n. p. „Principies of Political Economy, System of Logic, On Liberty itd.“ še mnogo drugih menda na kontinentu manj znanih. Imel sem priliko Milla ob različnih priložnostih poslušati, in res čudil sem se vsakokrat, s kolikim potrpljenjem se ta veliki filozof za ljudsko obče dobro in skrb daruje; možak je že blizu visoke starosti in njegovo suho telo se mi res že preslabo dozdeva, da bi se mu vedno težki državní posli nalagali, njegov govor je sicer čist, gladko tekoč in jase, vendar ni več dosti krepek, da bi bil ušesu enakomerno prijeten.

## Politični razgled.

Kolikor je tudi b. Beust v svoji rdeči knjigi vedel praviti o avstrijskih prijateljskih razmerah do zunajnih držav, hoče se zdaj kazati, kakor da bi Rusija o tem prijateljstvu ničesar vedeti ne hotela. Prav zanimivi so zdaj glasovi pruskih službenih časnikov. „N. A. Ztg.“ le nekako mimogredé govori še o Avstriji in povdarja državotvorno moč ogersko, ktera se je skazala v 1860letnem boji proti Avstriji. Imenovani časnik na novo pobija, kar trdijo centralistični listi dunajski, da si namreč Prusija prizadeva razširiti Romanijo na kvaro Ogerski, in pravi: Če se primerja moč razširjene Romanije z ogersko močjo, mora se vendar v Pešti priznati pruskim politikarjem toliko razuma, da se bodo potezali za prijateljstvo „državostvorne“ Ogerske, proti kteremu simpatije Romanije ne morejo nobene vrednosti imeti. „Kreuzztg.“ pa se naravnost obrača proti g. Beustu, in piše: „Najvažnejši oddelek rdeče knjige je oni o severno-slezviškem vprašanju. S početka se tu g. Beust na videz prav nepristransko izrazuje, vendar se njegov govor že drugače glasi, če pravi, da je cesarska vlada prizadevala, da bi nasprotni tirjatve (med Prusijo in Danjsko) ostale med pravimi mejami. s tem je avstr. drž. kancelar izrekel, da je brezumno, ako Prusija noče mnogih Nemcev Danjski izročiti, ali pa, da Prusija prave meje presega, ako s toliko krvi pridobljene, a toliko potrebne pozicije Sundewitt-Alsen noče zopet iz rok dati. Posebno pa kaže avstrijska vlada svojo pristanost proti Nemčiji, če z vojsko žuga za slučaj, ko bi se šlezviško vprašanje še dolgo ne rešilo, to je, ko bi se Prusija ne hotela podati danjskim tirjatvam. Mi ne vemo, koliko je Beust od kake druge vlade pravico dobil tako govoriti. Tega pa naj si bodo na Dunaji in povsodi svesti, da bi vojska, ktero bi izbudila sedanja politika pruska, tako na noge sklicala vse državne in ljudske moči, kakor se je to godilo za časa oprasčajočih vojsk 1. 1813—1815. Gotovo se tudi ne motimo, da bi vojska za tako visoke nemške koristi bojevana, tudi v juž. Nemčiji narod, čutje raznelo.“ „Krzztg.“ Dunajski listi so vsi pri rokah, dokazovati, kako neopravičene sumnje berlinskega lista. Naj bode že opravičene sumnje ali ne, gotovo je, da jih Prusi imajo, in da jih dunajski listi ne bodo spreobrnil, posebno da jim ne izbijajo njih očitnega sovraštva proti osebi g. Beusta. Službena „Corresp. d. Berlin“ piše o njem: Avstrijski državni kancelar morebiti previsoko ceni svoje visoko stanje, in nekdanji saski minister bi pri tej priči ne gojčjal prvič samega sebe. Ko je državo razcepil, ni bilo v njegovi moči, da bil upliv med obe državni polovici enako razdelil. Ogerska je vsled moči, ktero jej je dala nevdušljiva tradicija, njena relativna edinstvo in dolgo vajeni upor, v kratkem ravno važje sebi na korist obrnila. Denes je pravo težišče avstrijske monarhije v Pešti. Tam se bodovsihmal vsa glavna vprašanja reševala. Tako n. pr. je ogerski državni zbor prvi tirjal sedanjo stalno armado 800.000 mož. On, ki je tako bistroumno iznašel dualizem, je zdaj v nevarnosti, da ga pogrezne nje-

gova lastna sistema. Javno mnenje avstrijsko si je tega tudi svesto in pravi, da bo pri prvi krizi naravni naslednik državnega kancelarja oni ogerski državnik, ki ima dejansko vso moč v rokah. V enakem smislu se piše v „Kreuztg.“ iz Pariza: Prava črna maroga evropska je g. Beust in avstrijsko cesarstvo bi se utegnilo še kedaj bridko kesati, da je izročilo svojo osodo temu možu — če ne pridejo namreč na dunajskem dvoru v kratkem do boljšega spoznanja. — Šušelkova Reforma skoraj ravno tako piše.

V 2. seji cislajtanske delegacije je predložil baron Beust osnovo postave, po kateri se imajo v pokoj izpuščati drž. poročniki, poslanci na tujih dvorih in drugi diplomatični uradniki. Knež Schwarzenberg opominja na oni stavek v rudeči knjigi, kjer se govori o uporu privilegovenega stanu in obžaluje, da se v pismih tujim deželam namenjenih tožari proti celemu stanu; pač je nasprotnih misli, so politične in narodne stranke, a ni upora celega stanu, katerega člani so v tolikem številu vlado podpirali; govornik protestuje proti tacemu postopanju. Beust pravi, da je prav nasprotno z največjo milostjo opisoval notrajne razmere. Tudi Eichhofu je bil ta stavek neljub. Dr. Rechbauer nasvetuje, naj bi se disposicionsfundu namesto tirjanih 550.000 gld. dovolilo le 350.000 gld. On bi sicer po principu ne bil za to, da bi se kaj disposicionsfonda dovolilo; vendar bo za to manjšo številko glasoval, ker ima Avstrija zunajnih sovražnikov. Vsa svote pa bi se ne smela izročiti drž. kancelarju samemu, ampak tudi deželnim ministrom. Figuly hoče, da se svota razdeli med posamezne ministre. Beust trdi, da ni nič prijetnega razpolagati s disposicionsfondom, vendar je to treba zaradi zunajnih razmer; če ne bo ta svota v eni roki, potem se bo še več tirjalo, bo nastal nered in ministri se bojo jeli med seboj ruvati. Sicer je pa prav rad pripravljen ministrom denarja dati v roke, če se je le prepričal o potrebi. Pri glasovanju se je dovolilo, kolikor tirjalo in slov. poslanci naj sami sebi pripišejo, če jih bodo v prihodnje disposicionsfondski časniki po zobeh nosili. Dr. Rechbauer nasvetuje, naj bi se zaradi prevelikih stroškov odpravila poslanstva na Saksen, v Würtembergu, v Hamburgu in v Portugalu, in naj bi se nadomestila s cenejimi opravičili. Dr. Gross nasvetuje ravno isto zaradi avstrijskega poslanca v Rimu. Razen poročevalca, Greuterja in Schindlerja si govori baron Beust dolg govor poln lastne hvale. Pri glasovanju ne obvelja ni Rechbauerjev ni Grossov, ampak odborov oziroma vladin nasvet. Za pravo poslaniške palače v Rimu se dovoli 20.000 gld.

„Wien. Abdp.“ piše o českem pomirju: „Nasproti govoricam ki vedo pripovedovati o nekih poskušnjah pobotati se s česko stranko, moremo izrekat, da dozdej ni niti vlada niti kateri član vlade storil še koraka v tej zadevi, in da ga tudi sploh ne misli storiti“. Ta dementij besedice ne spreminja, kar smo pisali v denšnjem uvodnem članku. Ne bomo opominjali na to, da je spremljiva in vernasta „Wien. Abdp.“ že mnogokrat denes kaj oporekala, da je pa bil ravno oporekani dogodek že drugi ali tretji dan zapisan v zgodovinskih bukvah in stal med tistimi dognanimi stvarmi, katerih se še tako visoke osebe in še tako dragi časniki ne morejo otresti. Na dalje „W. A.“ dementij tudi ni poseben kompliment za tako imenovano „ljudsko ministerstvo“. Da se javno mnenje že dolgo časa peča s českim vprašanjem in da je zlasti zadnje dni povdarjalo veliko potrebo, da se napravi pogodba s Česko; da pa pušča ministerstvo ravno isti trenutek svetu razglasi: kaj nam vse to mar? kaže dovolj ustavni duh, ki v ministerskih krogih veje. Radovernost, s katero se je prijel glas o českih dogovorih javnega mnenja, kaže na dalje, koliko zaupanja je med svetom do stalnosti in stanovitosti novih decemberskih ustanov. Dementij sam pa končno kaže, da še v nekatere kroge dozdej ni prodrlo spoznanje, da si potreba državnega in narodnega življenja najde s časom vendar svojo strugo, naj bi jej ministri tudi cele gore nasproti valili.

Članek „N. A. Ztg.“ je neki na Romunskem tako neljubo dirnil, da je revolucionarna stranka sklenila, da pred spomladjo ne bo ničesar več storila. Revolucionarni odbor v Atenah je bil nekoliko Grkov svojim prijateljem na pomoč poslal v Romunijo, a jih je zadnji čas poklical nazaj vsled dogovorov z nekimi zastopniki tujih vlasti.

## Razne stvari.

L. (V Mozirji) je 16. t. m. občinski kot šolski odbor volil za svojega učitelja gospoda Skofleka, dozdanjega učitelja na celjski glavni šoli. S to volitvijo je pokazal občinski odbor, da spoznava veliko važnost učiteljsko in upati je, da bode zdaj tem živahneje napredovalo narodno-liberalno gibanje v mozirskem trgu, in da se bodo Mozirje odlikovalo posebno s svojim narodnim vedenjem. Izvoljeni učitelj Skoflek je eden najinteleigentnejših mlajših slovenskih učiteljev; in volitev časti volilce in izvoljenega. —

L. (Na Vranskem) bodo „narodno čitalnico“ v začetku novega leta odprli. Gosp. Šentak, rodoljub kakor jih je malo, napravil je v svoji na novo zidani hiši posebno prostorje za ta narodni zavod, in gre tudi njemu največja hvala za ustanovljenje slovenske čitalnice. Število udov je že jako zdatno in od dné do dné dorašča.

\* (Devet milijonov gld.) pravijo dunajski listi, da ima ogerski minister Andrasy pripravljenih za agitacijo pri prihodnjih volitvah. Špiceljni in skrivni policaji niso še nobenkrat tako cveli, kakor zdaj na Magjariji.

\* (Narodno gibanje med dalmatinskimi Slovani) se narašča po povodu volitev v občinske zastope. V Dobrovniku, v dalmatinsko-hrvaški literarni zgodovini slovečem mestu, se je slovanstvo zopet oživilo ter se osnoval naroden volilen odbor. Po več mestih so narodnjaki zmagali ali vsaj precejšno manjšino v občinski zastop spravili.

\* (Občni zbor družbe kmetijske v Ljubljani.) Zbralo se je čez 60 udov, med njimi je bilo pričujočih 8 predstojnikov kmetijskih podružnic. Počastila sta zbor s svojo nazočnostjo tudi prečastita gospoda c. k. deželni predsednik Konrad pl. Eybesfeld in deželni glavar dr. pl. Wurzbach.

Pričujočih je bilo tudi mnogo gospodov gozdarjev. Predsedoval je družbe podpredsednik gosp. dr. Costa, ker se je gosp. Fid. Terpinec zaradi starosti in mnogoterih lastnih opravil (kupil je poslednji čas tudi Loško grajsčino) odpovedal predsedništvu s preprijaznim pismom, v katerem družbi zagotavlja, da jej ostane do konca svojega življenja zvest ud. Zbor cenivši veljavne vzroke, je po predlogu podpredsednikovem sklenil, naj se po posebni deputaciji gosp. Terpinu zahvaljuje družba za več kot 20letno delovanje njegovo na blagor kmetijski in obrtnijski dežele naše. — Ker je program zborov zelo obširen in so bile razprave zelo živahne, je seja bila dopoldne in popoldne, ni tedaj mogoče, še denes popisati njene obravnave. Povemo le to, da se je enoglasno zahvalnica sklenila knezu Schönburg-u za ustanovljene gozdarske šole na šneperski grajsčini, in da je bil minister kmetijstva gr. Potocki za častnega uda enoglasno izvoljen. („Nov.“)

\* (Preširnova beseda.) Podpisani odbor uljudno vabi k slovesni besedi, katero napravijo slovenski in hrvaški študentje dunajskega vseučilišča 2. decembra 1868 ob pol 8 uri zvečer v dvorani „zum grünen Thor“ (Josefstadt, Lerchenfelderstrasse Nr. 14) v spomin 69. rojstnega dneva slovenskega pesnika Franceta Preširna.

Osnovni odbor za Preširno besedo.

\* (Okrajni zastop v Slovenskem Gradcu) je sklenil, kakor se „N. f. P.“ dopisuje, da se umetnim (!) slovenskim agitacijem (za zedinjenje Slovencev) nasproti drži Avstrije in svoje ožje štajerske domovine, katere ne da nikdar deliti. Na dalje prosi vlado, naj zoper slovenske podpihovavce ali šuntarje (!) s preiskavami postopa. — Uboge policijske duše. Slovenci delajte neustrašeno dalje za Slovenijo! Stranka, ki nima boljših sredstev, mora biti puhla in piškava noter do jedra in mora omagati, ako smo neustrašeni in delavni!

\* (Narodna gibanja.) Čitalnica pri sv. Ivanu pri Trstu se je 25. t. m. sloveno odprla. Sešlo se je okoli 1000 ljudi, če tudi je bilo vreme zelo neprijetno. Iz okolice so se vdeležile vse čitalnice, njihovi pevske zbori so prišli s prapori v sv. Ivan. Razen govora in petja igrali so kmečki fantje Vilharjevo igro „Slep ni lep“ prav dobro, in še boljše bi bila šla, ako bi jih bil kateri zvedenec nekoliko podučil, kako se ima igrati. Igra se je za naše kraje in okolinosti nekoliko predelala. — Na Brežini čitalnico te dni odpró. Tamošnji g. župan, vrli rodoljub, ima posebno zaslugó, da se je ustanovila.

\* (Tržaški magistrat in §. 19.) Omenili smo zadnjič, piše „Primorec“, da je tržaški magistrat poslal okoličnim županom in poslancem svarila v laškem jeziku, da se ne smejo zbirati, in da so mu župani to svarilo nazaj poslali s poročilom, naj se jim dopisuje v slovenskem jeziku. Denes pristavljamo še to, da gosp. Nabrgoj tega svarila nej dobil; zakaj ga prav Nabrgoju ni poslal magistrat, saj magistrat mora vendar vedeti, da ni zbora katerega bi se Nabrgoj ne vdeležil? — Zakaj je magistrat tako storil, to ni težko uganiti; videl in vedel je, da Nabrgoj ne bi tacega svarila bil kar tako sprejel, kakor je magistrat v svoji modrosti mislil, da ga sprejmejo drugi poslanci in župani. Ko je magistrat dobil svarila nazaj, kaj pa je potem storil? Modro je delal; ukazal je enemu izmed svojih pandurov, naj vzame dva fakina, pa naj nazaj poslano svarilo s tema fakinomama nese mestnega starešinstva svetovalcu, deželnemu poslancu in odborniku, gosp. Primožiču. Pandur je imel nalogo: gosp. Primožiču oznaniti, da Primožič mora sprejeti laško svarilo, ker je laški jezik uraden zato, ker večina prebivalcev v tržaški županiji govori laški jezik; fakina pa sta na Primožičeva hišna vrata nabila laško svarilo, in tako se je končala ta komedija, ktera je prav pripravna, da ze vzame za predmet kateri smešni igri, v kateri bi bil mestni magistrat glavna oseba.

\* (Ogerski minister b. Eötvös o ideji narodnosti). Naši nasprotniki psevdosvobodnjaki nam radi očitajo, da ne znamo družega, nego politiko narodnosti tirati. Navajamo jim tu misel možá, o katerem pravijo, da je najimenitnejši Magjar za Deakom, ker je „nemško izobražen“. V posvetovanji o narodnostni postavi je djal: „Trdi se, da je narodnostno vprašanje samo nastopek podpihotanja in umetne agitacije. Jaz mislim, da ne. Narodnostno vprašanje je šamo veja velikega svobodnega gibanja v zdanjosti, katero gibanje vodi do svobode in enakopravnosti vseh individualnosti in ver . . . . Lehko je kazati v Švajco in Belgijo, kjer so enake narodnostne razmere. Ali s tem se dela velika napaka. Takih razmer med narodnostimi, kakor so pri nas, tam denes ni, temuč so bile pred tisoč leti. Ne more se določiti kako bi se te razmere denes razvile.“

\* (Francosko sodnistvo). Slavni sovražnik zatiralca francoske svobode Rochefort piše v svojem mnogo preganjanem časopisu „Lanterne“ tako-le: „Pozni vnuk bo še mislil in mislil na Baudin-ovo pravdo. Nek neznaneč, ki ga ni nihče slišal, in na te — natančne ovadbe se obsodi šest oseb pri sodnji z največjo oostrostjo. Med dolgim preiskovalnim spraševanjem se je vedno o onem neznaneč govorilo, in kolikor bolj je bil on kriv, toliko ostreji so se oni kaznovali, ki ga še poznali niso. Prava sreča je, da ni mogla nobena priča povedati, kaj je neznaneč govoril, da, ko bi se bilo moglo določiti kako je imel vstijo vrezano, ali kake barve zavratnico je nosil, gotovo bi se bile reči še vse huje končale. „Oh, gornja suknja neznanečeva je bila zelenkasta. Gospod Delescluze-a na tri mesece! Nosil je, pravite, klobuk s širocimi krajevici? Štiri tisoč frankov globe plača g. Peyrat“. Povedi, prosimo, dragi „Tagblatt“, tudi bi to historijco iz francoske dežele svojim bralcem za poduk in zabavo.

## Dunajska borza od 27. novembra.

|                                                |                                |
|------------------------------------------------|--------------------------------|
| 5% metalike 59 fl. — kr.                       | Kreditne akcije 240 fl. 30 kr. |
| 5% metalike z obresti v maji in nov. 60 fl. 20 | London 115 fl. 15 kr.          |
| 5% narod. posojilo 64 fl. 40 kr.               | Srebro 116 fl. 45 kr.          |
| 1860 drž. posojilo 91 fl. — kr.                | Cekini 5 fl. 45 kr.            |
| Akcije narod. banke 686 fl. — kr.              |                                |